

I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

VÉLEMÉNYEK

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG 580. PLENÁRIS ÜLÉSSZAKA, 2023.7.12.–
2023.7.13.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az adópolitika felülvizsgálata az alacsony jövedelmű háztartásoknak és a kiszolgáltatott csoportoknak a zöld átállás negatív hatásaitól való megvédése érdekében

(saját kezdeményezésű vélemény)

(2023/C 349/01)

Előadó: **Philip VON BROCKDORFF**

Közgyűlési határozat:	2023.1.25.
Jogalap:	eljárési szabályzat 52. cikk (2) bekezdés saját kezdeményezésű vélemény
Illetékes szekció:	Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió
Elfogadás a szekcióülésen:	2023.6.27.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2023.7.12.
Plenáris ülészak száma:	580.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	195/7/10

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB megjegyzi, hogy a zöld átállás nem egyforma hatásokkal fog járni az EU-ban, és jelentős eltéréseket fog mutatni országonként, valamint a tagállamokon belüli különböző régiók között is. Emiatt a tagállamoknak ügyelniük kell az átállás okozta társadalmi kihívásokra, hogy növeljék az átállás legitimitását, fenntartsák a stabilitást és megtörjék a populista ellenállást.

1.2 Az EGSZB szerint a zöld átállással kapcsolatos számos jogalkotási aktus támogatása érdekében végzett európai bizottsági hatásvizsgálatok elsősorban általános, uniós perspektívára irányulnak, és gyakran nem elég mélyrehatóak az országonkénti és régiókénti megközelítéshez, amelyre szükség lenne ahhoz, hogy összpontosítani lehessen a helyi gazdaságokat és közösségeket érintő várható hatásokra (kivéve az energiaadó-irányelvre vonatkozó javaslat).

1.3 Az EGSZB ezenkívül úgy véli, hogy egy célzottabb elemzés rendkívül releváns adatokat szolgáltatna a zöld átállás által érintett háztartásokról, lehetővé téve ezáltal a kormányok számára, hogy megfelelőbb intézkedéseket hozzanak a jelenlegi folyamat szegényebb és kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokra gyakorolt hatásának enyhítésére.

1.4 Az EGSZB két fő kockázatot emel ki a zöld átállással kapcsolatban a kedvezőtlen társadalmi és gazdasági következmények tekintetében, nevezetesen: i. a jövedelmi egyenlőtlenségek növekedését; valamint ii. egyes ipari ágazatok és a kapcsolódó munkahelyek áthelyezését.

1.5 Az EGSZB ezért hangsúlyozza, hogy olyan méltányos átállásra van szükség, amely képes kezelni a klímasemlegességre való átállás foglalkoztatási és elosztási hatásait. Ebben az összefüggésben az EGSZB olyan újraelosztási intézkedéseket szorgalmaz, amelyek képesek pénzügyi forrásokat irányítani az alacsony jövedelmű háztartások és a kiszolgáltatott csoportok támogatására a társadalmi kirekesztődés minimalizálása érdekében, elkerülve, hogy a jelenlegi folyamat során tovább mélyüljenek a jövedelmi egyenlőtlenségek.

1.6 Azzal együtt, hogy a zöld átállással kapcsolatos adóztatás a tagállamok hatáskörébe tartozik, az EGSZB hangsúlyozza a nemzeti költségvetési intézkedések fontosságát a zöld átállás fenntarthatóbbá tétele és a lakosság leggyengébb rétegeire gyakorolt hatásának csökkentése tekintetében.

1.7 Az átállás során ezért a fiskális politikának három elemből kell összeállnia: a „szennyező fizet” elvből és az azt kiegészítő, az alacsony jövedelmű háztartásokat támogató újraelosztási intézkedésekből; célzott jövedelemtámogatásból; valamint az energiatakarékos háztartási termékekre vonatkozó adójóváírásokból. Ez a megközelítés i. támogatná az elektromos járművek beszerzését; ii. ösztönözné a zöld technológiák otthonokban való bevezetését; valamint iii. javítaná az épületek energiahatékonyságát (való igaz, hogy a felülvizsgált energiaadó-irányelv⁽¹⁾ szintén az energiahatékonyság javítását célozza a kiszolgáltatott csoportok egyidejű védelme mellett). A legalacsonyabb jövedelmű háztartások esetében, amelyek adókötelezettsége esetleg túl alacsony mértékű ahhoz, hogy adójóváírásban részesüljenek, optimális intézkedésként a jövedelemtámogatás ajánlott.

1.8 Az EGSZB úgy véli továbbá, hogy az állam azzal, hogy a zöld technológiák és termékek vásárlását és az azokba történő beruházásokat lehetővé tevő utalványokat oszt, segíthet a kiszolgáltatott csoportok támogatásában az átállás során.

1.9 Az elektromos járműveket vásárló magánszemélyeknek nyújtott, Hollandiában bevezetett adójóváírás jó példa a környezetbarát járművek vásárlásának ösztönzésére, amely ezzel párhuzamosan minimálisra csökkenti a – sok esetben a fogyasztók kárára a beszállítók javát szolgáló – támogatások miatti esetleges torzulásokat⁽²⁾.

1.10 Az EGSZB úgy véli továbbá, hogy alaposan meg lehetne vizsgálni az olyan tagállamok tapasztalatait, mint Németország, Franciaország és Olaszország, amelyek alacsonyabb héakulcsokat vezettek be az energiahatékony termékekre, az energiahatékony technológiákra és az épületek energiahatékonyságának növelését célzó otthonfelújításokra. A héa azonban definíció szerint nem progresszív. Annak érdekében, hogy egy ilyenfajta megközelítés az alacsony jövedelmű háztartásokra is alkalmazható legyen, kísérő intézkedésekre, például átalányösszegű kompenzációra lehet szükség, amelynek köszönhetően e háztartások körében is többen élnének ezzel a lehetőséggel. Az EGSZB rámutat továbbá arra, hogy az energiaközösségek ((EU) 2019/944 irányelv⁽³⁾) és a megújulóenergia-közösségek ((EU) 2018/2001 irányelv⁽⁴⁾) kulcsfontosságú eszközzé válhatnak a polgárok és a kiszolgáltatott csoportok számára a zöld átállás kezeléséhez.

1.11 Az EGSZB hangsúlyozza az Igazságos Átmenet Alap (IÁA) stratégiai szerepét. Ennek a pénzügyi eszköznek ténylegesen arra kell irányulnia, hogy kezelje az átállásnak a jelenleg nagymértékben fosszilis tüzelőanyagokra vagy jelentős üvegházhatásúgáz-kibocsátással járó tevékenységekre támaszkodó uniós gazdaságokra gyakorolt társadalmi-gazdasági hatását, és mindenekelőtt zökkenőmentessé tegye az átállást a jelenlegi változás által érintett munkavállalók és háztartások számára.

1.12 A korábbi véleményeiben foglaltaknak megfelelően az EGSZB megjegyzi, hogy az Igazságos Átmenet Alap, még ha stratégiai jelentőségű is, nem feltétlenül elegendő a folyamatban lévő gazdasági változások támogatásához, és ezért azt ki kell egészítenie egy megfelelően finanszírozott Szociális Klímaalapnak (SCF).

⁽¹⁾ A Tanács 2003/96/EK irányelve (2003. október 27.) az energiatermékek és a villamos energia közösségi adóztatási keretének átszervezéséről (HL L 283., 2003.10.31., 51. o.).

⁽²⁾ Hollandia ösztönzi a környezetbarát járművek vásárlását. A Climate Group jelentése szerint új akkumulátoros elektromos személygépkocsik vásárlására vagy lízingjére legfeljebb 4 000 EUR, kisteherautókéra pedig 5 000 EUR támogatás kapható. Léteznek olyan versenyképes adókedvezmények is, mint az alacsony súlyadó (MRB), a beszerzésiadó-mentesség (BPM) és a magáncélú használat adómentessége. Lásd: Netherlands: Taking action on zero emission vehicles.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/944 irányelve (2019. június 5.) a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2012/27/EU irányelv módosításáról (HL L 158., 2019.6.14., 125. o.).

⁽⁴⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/2001 irányelve (2018. december 11.) a megújuló energiaforrásokból előállított energia használatának előmozdításáról (HL L 328., 2018.12.21., 82. o.).

2. Bevezetés és háttér

2.1 A zöld átállás hatalmas kihívást jelent az EU és a jövő generációi számára, különösen az elhúzódó ukrajnai háború miatt, amely mind általánosságban, mind pedig az energiaágazatot illetően gazdasági bizonytalanságot okoz. Az EGSZB úgy véli, hogy az átállás sikeréhez társadalmi konszenzusra van szükség, ez pedig csak akkor érhető el, ha az egész EU-ban ténylegesen végrehajtják a támogató intézkedéseket, és megtörik a populista ellenállást.

2.2 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a zöld megállapodás az 1990-es szinthez képest 40 %-ról legalább 55 %-ra növelte az EU 2030-ra vonatkozó üvegházhatásúgázkibocsátás-csökkentési célkitűzését, és egyidejűleg rögzítette azt a célt, hogy 2050-re el kell érni a klímasemlegességet.

2.3 Az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag egy sor szakpolitikai javaslatot tartalmaz a 2030-ra kitűzött cél elérése érdekében, amelyekkel kapcsolatban az EGSZB hozzá kíván járulni egy olyan zöld átállás előmozdításához, amelyet egyrészt valamennyi érintett érdekelt fél teljes mértékben megért és oszt, másrészt amely nem okoz túlzott károkat a háztartásoknak és a kiszolgáltatott csoportoknak.

2.4 Magától értetődőnek tekintve, hogy a zöld átállás jelentős és régóta várt előnyökkel fog járni az egész EU-ban, ez a vélemény a folyamatban lévő zöld átállás rövid távon várható kedvezőtlen hatásaira összpontosít, különös tekintettel a társadalmi kirekesztődésre és a jövedelmi egyenlőtlenségekre, és olyan méltányos átállást sürget, amely arányos lehet az alacsony jövedelmű háztartások és a kiszolgáltatott csoportok tekintetében.

3. Általános és részletes megjegyzések

3.1 Az EGSZB megjegyzi, hogy a zöld átállás nem egyforma hatásokkal fog járni az EU-ban, hanem ellenkezőleg, valójában országonként, sőt a tagállamokon belüli különböző régiók és térségek között is jelentős eltéréseket fog mutatni, több gazdasági és társadalmi változó függvényében.

3.2 E tekintetben az EGSZB megjegyzi, hogy a széntartalmú fosszilis tüzelőanyagoktól nagymértékben függő régiók most is és a jövőben is különösen kiszolgáltatottak lesznek az átállás hatásaival és a munkahelyek esetleges megszűnésével szemben. Ezért a társadalmi kohézió támogatásához szükséges válaszokat – a szubszidiaritás elvével összhangban – az eltérő helyi körülmények alapján meglehetősen differenciáltan kell kezelni a tagállamok között, vagy akár régióként is. Az EGSZB azonban elismeri, hogy a felülvizsgált energiaadó-irányelv „átmeneti” időszak alkalmazását javasolja, valamint azt is lehetővé teszi, hogy a tagállamok a felülvizsgált adó bevezetését követően 10 évig mentesítsék a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokat a fűtésre használt energiatermékek után fizetendő adó alól.

3.3 Módszertani szempontból az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság által eddig elvégzett hatásvizsgálati elemzések főként általános uniós perspektívát követnek, és nem elég mélyrehatóak az országonkénti és régiókénti megközelítéshez, amely képes arra összpontosítani, hogy várhatóan milyen hatásokat gyakorol az átállás a helyi gazdaságokra és közösségekre. E tekintetben az *energiaadó-irányelvre* vonatkozó javaslat kivétel, mivel azt célzott mikroelemzés előzte meg, amelyet szélesebb körben kellene alkalmazni a zöld megállapodás végrehajtása során.

3.4 Az EGSZB úgy véli, hogy egy célzottabb elemzés, amely maradéktalanul figyelembe tudja venni a helyi sajátosságokat, hasznos lenne, mivel értékes információkkal szolgálna, különösen a zöld átállás által érintett háztartásokról. Ez pedig lehetővé tenné a kormányok számára, hogy megfelelő intézkedéseket hozzanak a jelenlegi folyamat szegényebb háztartásokra és kiszolgáltatott csoportokra gyakorolt hatásának enyhítésére, mivel ők fognak szembesülni a legkritikusabb hatásokkal.

3.5 Az EGSZB véleménye szerint két fő kockázat áll fenn a zöld átállással kapcsolatban a kedvezőtlen társadalmi és gazdasági következmények tekintetében: i. a jövedelmi egyenlőtlenségek növekedése; valamint ii. egyes ipari ágazatok és a kapcsolódó munkahelyek áthelyezése.

3.6 Az EGSZB rámutat arra, hogy az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens és alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való átállás különösen nagy kihívást jelent az alacsony jövedelmű háztartások és közösségek számára, főként azokban a régiókban, ahol a fejlettségi szint elmarad a városi területektől. Ezért rendkívül fontos, hogy az átmenetet megfelelő költségvetési intézkedések – többek között pénzügyi támogatások – kísérik a fent említett agályok eloszlása érdekében.

3.7 Az EGSZB emellett fel kívánja hívni a figyelmet azokra a lehetséges további terhekre, amelyek az átállás miatt nehezedhetnek a lakosság leggyengébb rétegeire, ezek közül is különösen a termékek árára, amely az átmeneti folyamat során jelentősen emelkedhet. Az átállás ugyanis felfelé hajthatja az energia- és üzemanyagárakat azok számára, akik ezt a legkevésbé tudják megfizetni, mivel az árakba beleszámítják a szén-dioxid-kibocsátás magasabb költségét. Ez a hatás különösen aggasztó a jelenlegi makrogazdasági környezetben, amelyben az év elején számos tagállam inflációs rátája magas volt ⁽⁵⁾.

⁽⁵⁾ Az infláció üteme az elmúlt hetekben lelassult.

3.8 Az EGSZB ezért kiáll amellett, hogy olyan méltányos átállásra van szükség, amely egyaránt kezeli a klímasemlegességre való átállás foglalkoztatási és elosztási hatásait. Ezt a megközelítést nem csupán kiegészítő korrekciós intézkedéseknek, hanem a zöld átállásra vonatkozó keretrendszer szerves részének kell tekinteni.

3.9 Az EGSZB hangsúlyozza az újraelosztási intézkedések szükségességét, amelyek lehetővé teszik, hogy pénzügyi források irányuljanak az alacsony jövedelmű háztartások és a kiszolgáltatott csoportok támogatására, megelőzendő a társadalmi kirekesztődést és a jövedelmi egyenlőtlenségek elmélyülését. Ezek az intézkedések megvalósulhatnak például a „szennyező fizet” elven alapuló környezetvédelmi adóztatás formájában, amelynek keretében a meghatározott küszöbérték feletti jövedelemmel rendelkezők magasabb díjakat fizetnek a nagy szén-dioxid-kibocsátású forrásból származó energia fogyasztásáért.

3.10 Azzal együtt, hogy a szubszidiaritás elve alapján a zöld átállással kapcsolatos adóztatás a tagállamok hatáskörébe tartozik, az EGSZB hangsúlyozza a nemzeti szinten elfogadott fiskális intézkedések fontosságát a zöld átállás fenntarthatóbbá tétele és a kiszolgáltatottakra gyakorolt hatásának csökkentése tekintetében, lehetőség szerint elkerülve a környezetvédelmi adókkal gyakran együtt járó regresszív hatásokat.

3.11 Az EGSZB szerint az átállás során a fiskális politikának három elemből kell összeállnia: a „szennyező fizet” elvből és az azt kiegészítő, az alacsony jövedelmű háztartásokat támogató újraelosztási intézkedésekből; célzott jövedelemtámogatásból; valamint az energiatakarékos háztartási termékekre vonatkozó adójóváírásokból. Ez a megközelítés i. támogatná az elektromos járművek beszerzését; ii. ösztönözné a zöld technológiák otthonokban való bevezetését; valamint iii. javítaná az épületek energiahatékonyságát. Az EGSZB ugyanakkor elismeri, hogy a felülvizsgált energiaadó-irányelv szintén az energiahatékonyság javítását célozza a kiszolgáltatott csoportok egyidejű védelme mellett. A legalacsonyabb jövedelmű háztartások esetében, amelyek adókötelezettsége esetleg túl alacsony mértékű ahhoz, hogy adójóváírásban részesüljenek, optimális intézkedésként a jövedelemtámogatás ajánlott.

3.12 Az EGSZB ezenkívül úgy véli, hogy az állam azzal, hogy a zöld technológiákba történő beruházásokat és a zöld termékek vásárlását szolgáló utalványokat bocsát ki, segíthet a kiszolgáltatott csoportok támogatásában az átállás során.

3.13 Az elektromos járműveket vásárló magánszemélyekre irányuló, Hollandiában bevezetett adóügyi intézkedések jó példát jelentenek az új generációs, környezetbarát járművek vásárlásának ösztönzésére, mivel csökkentik a szélesebb körben nyújtott támogatásokból eredő esetleges torzulásokat. Hollandiában az elektromos járművekkel kapcsolatos adóbarát megközelítés kiterjed a regisztrációs és a súlyadóra is, ami kedvező jogi keretet biztosít. E tekintetben az adójóváírásokkal meg lehet célozni kifejezetten a lakosság azon alacsony jövedelmű háztartásait, amelyek várhatóan a legtöbb nehézséggel szembesülnek a zöld technológiákra való átállás során.

3.14 Az EGSZB úgy véli, hogy tovább lehetne finomítani és alaposan meg lehetne vizsgálni az olyan tagállamok tapasztalatait, mint Németország, Franciaország és Olaszország, amelyek alacsonyabb héakulcsokat vezettek be az energiahatékony termékekre, az energiahatékony technológiákra és az épületek energiahatékonyságának növelését célzó otthonfelújításokra. A héa azonban definíció szerint nem progresszív. Annak érdekében, hogy egy ilyenfajta megközelítés az alacsony jövedelmű háztartásokra is alkalmazható legyen, kísérő intézkedésekre, például átalányösszegű kompenzációra lehet tehát szükség, amelynek köszönhetően e háztartások körében is többen élnének ezzel a lehetőséggel.

3.15 Az EGSZB kiemeli az Igazságos Átmenet Alap (IÁA) jelentőségét, amelyet nem lehet eléggé hangsúlyozni. Ennek a pénzügyi eszköznek ténylegesen arra kell irányulnia, hogy kezelje az átállásnak a jelenleg nagymértékben fosszilis tüzelőanyagokra vagy jelentős üvegházhatásúgáz-kibocsátással járó ipari tevékenységekre támaszkodó uniós gazdaságokra gyakorolt társadalmi-gazdasági hatását, és mindenekelőtt zökkenőmentesebbé tegye az átállást a kialakulóban lévő változás által érintett munkavállalók és háztartások számára.

3.16 A méltányos átállást támogató mechanizmus keretében biztosított közszektor-hitelezési eszközről szóló korábbi véleményében ⁽⁶⁾ már említetteknek megfelelően az EGSZB megjegyzi, hogy az Igazságos Átmenet Alap (IÁA) – bár fontos – a forrásai és a hatóköre tekintetében nem feltétlenül elegendő a folyamatban lévő gazdasági változások támogatásához. Ezért az Igazságos Átmenet Alapot ki kell egészítenie egy megfelelően finanszírozott Szociális Klímaalapnak, amint azt az EGSZB A Kohéziós Alapból és a Next Generation EU-ból finanszírozott éghajlati alkalmazkodási alap című véleményében ⁽⁷⁾ is ajánlotta.

⁽⁶⁾ Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a méltányos átállást támogató mechanizmus keretében biztosított közszektor-hitelezési eszközről (COM(2020) 453 final – 2020/0100 (COD)); Módosított javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a Méltányos Átállást Támogató Alap létrehozásáról (COM(2020) 460 final – 2020/0006 (COD))(HL C 429., 2020.12.11., 240. o.).

⁽⁷⁾ Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Kohéziós Alapból és a Next Generation EU-ból finanszírozott éghajlati alkalmazkodási alap (saját kezdeményezésű vélemény)(HL C 486., 2022.12.21., 23. o.).

3.17 Az EGSZB rámutat arra, hogy egy ilyen kiegészítő alap célja az lenne, hogy megvédje az alacsony jövedelmű és kiszolgáltatott csoportokat az átállás kedvezőtlen hatásaitól. Ehhez a Szociális Klímaalaphoz olyan bevált gyakorlatoknak kell társulniuk, amelyek célja elsősorban a jövedelmi egyenlőtlenségek növekedésének elkerülése. Ugyanakkor az EGSZB figyelmeztet arra, hogy jelenlegi felépítését és pénzügyi képességét tekintve (nem beszélve a végrehajtás egy évvel történő elhalasztásáról) a Szociális Klímaalap valószínűleg nem lesz elegendő a lakosság legsérülékenyebb rétegeinek hatékony támogatásához, amint azt már több érdekelt fél is hangsúlyozta. Példaként említhető, hogy a hagyományos járművekről az elektromos járművekre való átállás költsége pénzügyi ösztönzők vagy pénzügyi támogatás nélkül túl nagyok, és így túl nehezen megoldhatóak bizonyulhat az alacsony jövedelmű és kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások számára ⁽⁸⁾.

3.18 Az EGSZB ezért javasolja, hogy az illetékes hatóságok európai és helyi szinten dolgozzanak ki megfelelő költségvetési politikákat az átállás kedvezőtlen következményeinek enyhítésére, anélkül azonban, hogy aláássák a zöld beruházások és a fogyasztás tekintetében az átmeneti folyamat által megkövetelt változások ösztönzőit. Fontos, hogy a mechanizmusokat olyan intézkedések kísérjék, amelyek biztosítják az inkluzív kormányzást és a zöld átállás által leginkább érintett személyek aktív bekapcsolódását. Az EGSZB ugyanakkor elismeri, hogy a felülvizsgált energiaadó-irányelv egyes, az energiafogyasztás csökkentését célzó termékek vagy beruházások adóztatása kapcsán átmeneti időszakokat határoz meg.

3.19 Az EGSZB emlékeztetni kívánja a zöld átállásban érintett összes intézményt az európai, nemzeti, ágazati és regionális szintű szociális párbeszéd fontosságára és a civil társadalom valamennyi szinten történő bevonásának fontosságára. A szociális párbeszéd kulcsfontosságú szerepet játszik a zöld átalakulás irányításában és megkönnyítésében, biztosítva az összes érdekelt fél széles körű bevonását, és egyidejűleg Unió-szerte védelmezve a kiszolgáltatott csoportokat és a foglalkoztatási szinteket.

3.20 Az EGSZB rámutat arra, hogy számos európai országban már létezik progresszív adózás, vannak célzott jóléti rendszerek és szociális párbeszédre szolgáló megfelelő mechanizmusok, ezért az ilyen politikák elfogadása és további megerősítése alapulhat a meglévő bevált gyakorlatokon, és nagyon hasznos eszköznek bizonyulhat az egyenlőtlenségek és a társadalmi kirekesztődés további növekedésének megakadályozásában.

3.21 Az EGSZB határozottan úgy véli, hogy ha az európai országokban sikerül elérni az éghajlat-politikák széles körű megértését, valamint megteremteni azok politikai és társadalmi elfogadottságát, az erősebb és jobb zöld átállást fog eredményezni, amely azonban elveszíti legitimitását és erejét, amennyiben terhei és káros hatásai aránytalanul sújtják a szegényebb háztartásokat.

3.22 E tekintetben az EGSZB hangsúlyozza, hogy a kormányoknak – a civil társadalommal konzultálva – célzott és innovatív munkaerőpiaci politikák, többek között a magas szén-dioxid-kibocsátású iparágakban dolgozóknak szóló képzési és oktatási programok révén is törekedniük kell a zöld átállás foglalkoztatásra gyakorolt hatásának csökkentésére az EU leginkább érintett területein.

3.23 Az EGSZB kiemeli annak kockázatát, hogy a zöld átállás folyamata miatt nőhetnek a regionális egyenlőtlenségek az Európai Unión belül a fejlettebb gazdaságok és a még mindig nagymértékben magas szén-dioxid-kibocsátású iparágaktól függő gazdaságok között. Hasonlóképpen elmélyülhetnek az egyenlőtlenségek és a versenyképesség terén fennálló különbségek egyrészt az egyes országok és városi területek, másrészt a peremterületek, a vidéki és a távoli területek között.

3.24 Az EGSZB úgy véli, hogy a zöld átállás az európai zöld megállapodás éghajlat-politikai célkitűzéseinek, valamint a szociális jogok európai pillére szerinti szociális méltányossági menetrendnek az egyidejű megvalósítását követeli meg. A zöld átállás strukturális változást von maga után, amely változás várhatóan mind gazdasági, mind pedig társadalmi téren jelentkezik. Ahhoz, hogy az átállás sikeres legyen, szociális intézkedéseknek kell kísérniük: például olyan szociális beruházásoknak, amelyek célja a klímasemlegesség elősegítése, valamint egy olyan átállás megvalósítása, amely dinamikus és versenyképes, zöld munkahelyeket létrehozó és gazdasági növekedést generáló európai vállalkozásokat eredményez.

3.25 Az EGSZB ezért hangsúlyozza az EU-n belüli megerősített együttműködés fontosságát, amelyet hatékony politikai és szociális párbeszéd alapján kell kialakítani azzal a céllal, hogy kísérő gazdasági és szociális politikákat dolgozzanak ki a folyamatban lévő átmenet támogatására, megfelelően hozzáigazítva azt az érintett közösségek eltérő társadalmi és gazdasági körülményeihez.

⁽⁸⁾ Joanna Gill: Can Europe's new Social Climate Fund protect poor from rising carbon cost?, Reuters, 2022. december.

3.26 Ezt az együttműködésen alapuló megközelítést azon európai országok tekintetében is alkalmazni kell, amelyek nem tagjai az EU-nak, elkerülendő a vállalkozások és a foglalkoztatás olyan országokba történő áthelyezését, amelyek nem törekednek az EU által követetthez hasonló zöldebb és fenntarthatóbb gazdasági fejlődésre. Az ugyanis negatív hatást gyakorolhat a belső piacra és magára a zöld átállásra, mind a hatékonyság csökkenése, mind pedig a népesség leggyengébb rétegeire gyakorolt fokozott káros hatások tekintetében.

3.27 Az EGSZB további intézkedéseket szorgalmaz a tagállamok részéről az adókijátszás és az adókikerülés kezelése, valamint a közpénzekkel való visszaélések megakadályozása érdekében, ez ugyanis további forrásokat biztosítana az átállást támogató elosztási intézkedések finanszírozásához.

3.28 Végezetül az EGSZB rámutat arra, hogy az energiaközösségek ((EU) 2019/944 irányelv) és a megújulóenergia-közösségek ((EU) 2018/2001 irányelv) kulcsfontosságú eszközzé válhatnak a polgárok és a kiszolgáltatott csoportok számára a zöld átállás kezeléséhez. Ezek a közösségek bármilyen jogi formát ölthetnek (egyesületek, szövetkezetek, partnerségek, nonprofit szervezetek vagy kis- és középvállalkozások), megkönnyítve polgáraik számára, hogy más piaci szereplőkkel együtt összefogjanak, és közösen fektessenek be energetikai eszközökbe. Ez hozzájárulhat egy szén-dioxid-mentesebb és rugalmasabb energiarendszer kialakulásához, mivel az energiaközösségek lehetővé tehetik a polgárok számára, hogy a többi szereplővel egyenlő feltételek mellett férjenek hozzá az összes megfelelő energiapiachoz, csökkentve energiaköltségeiket vagy akár lehetővé téve a potenciális jövedelemszerzést is.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 12-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Oliver RÖPKE
